

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת מקץ תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

סוטה - מ"ז

1. ותצאנה שתיים דובים מן היער ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים - איזה נס נהיה מחמת קללת אלישע?
 רב ושמואל - חד אמר: יער כבר היה, דובים לא היו. חד אמר: נס בתוך נס, לא יער ולא דובים היו, והטעם שנוצר היער כיון שבלעדיו מפחדים הדובים.
2. מה קיבל בלק על שהקריב 42 קרבנות?
 א. זכה ויצתה ממנו רות, בת עגלון בנו, וכך יצא ממנו שלמה שכתוב בו 'אלף עולות יעלה שלמה', ומכאן למדו 'שמתוך שלא לשמה בא לשמה'.
 ב. הובקעו מישראל 42 ילדים - ואף שזכה לרות, תאותו מ"מ היתה לקללה.
3. אלו שלשה מיני חן נתן הקב"ה?
 א. חן מקום על יושביו, ולכן אנשי יריחו אמרו לאלישע שמושב העיר טוב, ואף שמימיה רעים ומשכלת יושביה.
 ב. חן אשה על בעלה.
 ג. חן מקח על מקחו.
4. אלו שלשה חלאין חלה אלישע?
 אחד בעוון שגירה דובים בתינוקות, ואחד על שדחפו לגחזי בשתי ידים כשלקח כסף מנעמן, ואחד שמת בו.
5. לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחף אחד מתלמידיו בשתי ידיו. מה מעשיהם?
 א. אלישע - אלישע אמר לגחזי '..לא לבי הלך... בגדים זזיתים וכרמים וכו'. ואף שלא לקח את כל השמונה המנויים שם, אלא בשעה שבא נעמן היה אלישע עוסק ב'שמנה שרצים', ואמר לגחזי: רשע! הגיע עת ליטול שכר 'שמנה שרצים' - תורתך, על שלקחת כסף שניתן לקנות בו כל 8 אלו. וצדעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם - והפסוק 'ארבעה אנשים היו מצורעים' - הולך על גחזי ושלשת בניו.
 וילך אלישע דמשק - הלך להחזירו לגחזי בתשובה, ולא חזר, אמר מקובלני ממך: חטא והחטיא את הרבים - אין מספיקין בידו לעשות תשובה. במה גחזי החטיא - יש אומרים: אבן שואבת תלה להעמיד את העגל של ירבעם בין שמים לארץ.
 ויש אומרים: שם חקק לה על פיה, והיתה אומרת אנכי ולא יהיה לך. ויש אומרים: שדחה חכמים ללמוד אצל אלישע וכדמשמע מהפסוקים.
 ב. ר' יהושע בן פרחיה - ברח מינאי המלך לאלכסנדריא, וכשהיה שלום שלח לו שמעון בן שטח הודעה על כך, ובדרכו חזרה הזדמן לאכסניא שבעלת הבית נעמדה לכבודו, שבחה ואמר 'כמה נאה אכסניא זו' וכוונתו למעשיה, אמר לו אחד מתלמידיו, רבי! עינינו טרוטות... אמר לו, רשע! בכך אתה עוסק? הוציא 400 שופרות ונידהו, כל יום היה מבקש התלמיד מחילה ולא קיבלו, יום אחד הגיע התלמיד בשעת קריאת שמע, וכבר היה בדעתו לקבלו, סימן לו בידו, התלמיד חשב ששוב דוחהו, והלך העמיד לבנה ועבד לה. אמר לו רבו חזור בך - א"ל כך מקובלני ממך החוטא ומחטיא אין מספיקין בידו לעשות תשובה - והוא: כישף והסית והדיח והחטיא את ישראל. עוד שנינו - רבי שמעון בן אלעזר - ג' אלו תהא שמאל דוחה וימין מקרבת: א. יצר ב. תינוק, שלא יברח. ג. אשה, שלא תצא לתרבות רעה.
6. משנה - מה דין העגלה אם נמצא ההורג?
 א. נמצא קודם שנערפה - תצא ותרעה בעדר, כשאר חולין. [וחולק על המ"ד הסובר שירידתה לנחל אוסרתה - רש"י]
 ב. נמצא לאחר - תקבר במקומה, כיון שמלכתחילה באה על הספק ועשתה את שלה, ואסורה בהנאה, ודין הרוצח לההרג, כיון שכתוב 'ולארץ לא יכופר... כי אם בדם שפכו'.
7. כיצד הדין בהכחשת עדויות האם זיהו את ההורג?
 א. עד אחד [וכן אשה] אומר ראיתי את ההורג, ועד אחד אומר לא ראית - היו עורפין.
 ב. אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית - היו עורפין.
 ג. שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם - לא היו עורפין, כיון שנודע מי הכהו ואע"פ שאינו עכשיו בפנינו לדונו. המשך -

8. אלו דברים שנינו שהפסיקו מזמן מסוים?

- א. משרבו הרוצחנין - בטלה עגלה ערופה. כיון שמכירין במי שרגיל להרוג. והיה זה כשבא הרוצח אליעזר בן דינאי, וכינוהו - בן הרצחן.
- ב. משרבו המנאפים - פסקו המים המרים, ורבי יוחנן בן זכאי הפסיקו.
- ג. משמת יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יהודה איש ירושלים - בטלו האשכולות - איש שהכל בו, שעד ימיהן לא היה מחלוקת בחכמי ישראל.

9. אלו דברים קבע יוחנן כהן גדול?

- א. שלא יתוודו 'בערתי הקודש' וכו'.
- ב. בטל את המעוררין ואת הנוקפין.
- ג. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים בבית הנפחים בחוה"מ ל'דבר האבד', וגזר שיפסיקו כיון שנשמע למרחוק ואין כולם יודעין שזה דבר אבד.
- ד. כל ימיו לא הוצרך אדם לשאל לחבירו על הדמאי - אם מעושר או לא, כיון שהתקין שיהיו כל הלוקחין מעם הארץ מעשרין [ויבואר להלן].

10. משמע ממשנתנו שעד אחד שלא מכחישים אותו נאמן לזהות את הרוצח ולא מביאים עגלה. מה המקור לכך?

- א. ברייתא - 'לא נודע מי הכהו', אבל אם נודע מי הכהו - אפילו אחד בסוף העולם, לא היו עורפין.
- ב. המשך הברייתא - ר"ע: מנין לסנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש ואין מכירין אותו, שלא היו עורפין? ת"ל: ועינינו לא ראו, והלא ראו.

11. עולא: כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים. מדוע א"כ כשעד אחר מכחישו היו עורפין, הרי אין דבריו של אחד במקום שנים?

- א. יש אומרים - אכן יש לגרוס 'לא היו עורפין'.
- ב. לר' חייא - 'היו עורפין' ומשנתנו עוסקת כשבאו בבת אחת והכלל של עולא כשבאו בזה אחר זה. והקשו מהמשך לשון המשנה שמשמע לא כר' חייא.
- ג. למסקנא ביארו - שמשנתנו עוסקת כולה בפסולי עדות, וכדברי רבי נחמיה, שכל מקום שהאמינה תורה עד אחד - הלך אחר רוב דעות, ושתים נשים כנגד עד אחד נחשבות כשני אנשים, ולכן תמיד הולכים אחר הרוב.
- ד. דרך אחרת בדברי ר' נחמיה - באופן שמתחילה הגיע אחד כשר, אפילו יבואו אח"כ מאה נשים או פסולים נחשבים כאחד ואינם יכולים לבטלו. ובמשנתנו מדובר כשהגיע אשה בתחילה, ולכן אף אם התקבלה עדותה הולכים אחר רוב דעות. לפי זה - הטעם ששנינו שני אופנים של פסולי עדות - לחדש שהולכים אחר רוב דעות לא רק לחומרא, אלא גם לקולא.

12. מדוע משרבו הנואפין פסקו המים המרים?

- א. כיון שנאמר 'ונקה האיש מעון', רק בזמן שהאיש מנוקה מעון - המים בודקין את אשתו. והוא מקור נוסף 'לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה כו'.' וממנו למדו שאף על עוון הבנות והכלות אין המים בודקין את אשתו. ולא רק בעוון אשת איש אלא אף על עוון עם פנויה 'כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יזבחו' וגו'.

13. ברייתא - אלו תוצאות גרועות אירעו כתוצאה מהתנהגות פסולה של אנשים מעם ישראל?

- א. משרבו בעלי הנאה - נתעוותו הדינים, כיון שאין טורחין לעיין בהלכה, ומתוך כך נתקלקלו מעשיהם, ואין להקב"ה נחת רוח בעולמו.
- ב. משרבו רואי פנים בדין - בטל לא תגורו, ופסק לא תכירו, ופרקו עול שמים, ונתנו עליהם עול בשר ודם.
- ג. משרבו לוחשי לחישות לדיינים, בדין - רבה חרון אף בישראל, ונסתלקה השכינה.
- ד. משרבו אחרי בצעם לבם הולך - רבו האומרים לרע טוב ולטוב רע.
- ה. משרבו האומרים לרע טוב ולטוב רע - רבו היו בעולם.
- ו. משרבו מושכי הרוק [מדת גאווה] - רבו היהירים, ונתמעטו התלמידים, והתורה מחזרת אולי תמצא לומדיה.
- ז. משרבו היהירים - התחילו בנות ישראל להנשא ליהירים, שאין דורינו רואה אלא חיצינות. בתחילה קופצות עליהם ולבסוף נמאסים בעיניהם.
- ח. משרבו מטילי מלאי על בעלי בתים, שהדיינים נותנים להם מעות שיסחרו בהם - רבה השוחד והטיית משפט, ופסקה טובה.
- ט. משרבו הדיינים אומרים 'מקבלני טובתך ומחזקני טובתיך' - רבו איש הישר בעיניו יעשה, שפלים הוגבהו וגבוהים הושפלו, ומלכותם התנוולה.
- י. משרבו צרי עין וטורפי טרף - רבו מאמצי הלב וקופצי ידיים מלהלוות, ועברו על השמר לך פן וגו'.
- יא. משרבו נטויות גרון ומשקרות עינים - רבו מים המרים, אלא שפסקו.
- יב. משרבו מקבלי מתנות - נתמעטו הימים ונתקצרו השנים, דכתיב: ושונא מתנות יחיה.
- יג. משרבו זחוחי הלב שאין מטין את אזנם לשמוע יפה מפי רבם וסומכים על בינתם לדקדק שמועתם - רבו מחלוקת בישראל.
- יד. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו כל צורכן - רבו מחלוקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות.
- טו. משרבו מקבלי צדקה מן העכו"ם - היו ישראל למעלה והם למטה, ישראל לפנים והם לאחור.